

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

FINANCIAL STABILITY OF THE UKRAINIAN MACHINE-BUILDING ENTERPRISES AT THE CURRENT STAGE OF ECONOMIC DEVELOPMENT

У статті узагальнено підходи до визначення сутності фінансової стійкості. Проведено аналіз фінансової стійкості машинобудівних підприємств України за 2013–2016 рр. Виявлено її падіння, а також розкрито причини. Побудовано багатофакторну модель фінансової стійкості. Встановлено чинники, що на неї впливають.

Ключові слова: фінансова стійкість, машинобудівні підприємства, показники фінансової стійкості, модель фінансової стійкості.

В статье обобщены подходы к определению сущности финансовой устойчивости. Проведен анализ финансовой устойчивости машиностроительных предприятий Украины за 2013–2016 гг. Выявлено ее падение, а также раскрыты причины. Построена многофактор-

ная модель финансовой устойчивости. Установлены факторы, которые на нее влияют.

Ключевые слова: финансовая устойчивость, машиностроительные предприятия, показатели финансовой устойчивости, модель финансовой устойчивости.

The approaches to defining the essence of financial stability were summarized in the article. The financial stability of engineering enterprises of Ukraine for 2013–2016 years was analyzed. Its fall was revealed and reasons were disclosed. The multifactor model of financial sustainability was built. The factors of the financial sustainability were established.

Key words: financial stability, engineering enterprises, indicators of financial stability, model of financial stability.

УДК 336.662

Нетудихата К.Л.

к. е. н., доцент

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Постановка проблеми. Сучасні перетворення української економіки пов'язані зі зростанням невідзначеності господарського середовища, складним і суперечливим характером трансформаційних процесів, що обумовлює необхідність суттєвої реорганізації систем та механізмів управління фінансами підприємств. Істотно підвищилася значимість фінансової стійкості суб'єктів господарювання як ключового фактору функціонування та розвитку. З урахуванням ролі фінансів машинобудівних підприємств у процесі суспільного відтворення проблема забезпечення їх фінансової стійкості отримала пріоритетний характер, що вимагає проведення її оцінки на постійній основі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням фінансової стійкості підприємства та розбудови системи її забезпечення присвячено наукові праці А.А. Вехоревої, Н.М. Гапака, Л.Т. Гіляровської, С.Я. Єлецьких, С.А. Капштан, О.С. Криштова, П.І. Огороднікова, І.І. Омельченко та інших вчених. Проте фінансова стійкість машинобудівних підприємств постійно змінюється, з'являються нові тенденції, які потрібно постійно вивчати з метою обґрунтування ефективних комплексних заходів її забезпечення на рівні держави та окремого підприємства.

Постановка завдання. Мета статті полягає в узагальненні підходів до визначення фінансової стійкості, аналізі її динаміки для машинобудівних підприємств України, виявленні факторів, що на неї впливають. Методологічною основою дослідження є діалектичний метод пізнання, методи індукції та дедукції, абстракції, статистичного та економетричного аналізу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нині в науково-методичній літературі існує зна-

чна кількість визначень фінансової стійкості. С.Я. Єлецьких підкреслює, що фінансова стійкість є головним компонентом загальної (економічної) стійкості суб'єкта господарювання, оскільки є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин, формується в процесі його операційної, інвестиційної та фінансової діяльності [4, с. 191]. І.І. Омельченко визначає фінансову стійкість як здатність підприємства зберігати свою фінансову стабільність за постійної зміни ринкової кон'юнктури [8, с. 65]. На думку Л.Т. Гіляровської та А.А. Вехоревої, це поняття характеризує такий стан суб'єкта господарювання в процесі розподілу та використання наявних ресурсів, який забезпечує його поступальний розвиток з метою зростання прибутку і капіталу за збереження платоспроможності [2, с. 13]. Н.М. Гапак та С.А. Капштан вважали, що фінансова стійкість – це здатність підприємства здійснювати основну та інші види діяльності безперебійно, незважаючи на ризики й зміни в середовищі бізнесу, які можуть відбуватися в процесі його господарської діяльності [1, с. 192]. На думку О.С. Криштова, фінансова стійкість виступає як результат формування достатнього для розвитку господарюючого суб'єкта обсягу прибутку, що є визначальною ознакою його економічної незалежності [6, с. 42]. На думку П.І. Огороднікова та В.Б. Перунова, фінансова стійкість є кількісним результатом взаємодії біологічної та технічної компонент організації в єдиному контурі управління у взаємодії із зовнішнім середовищем [7, с. 236].

На основі аналізу наведених визначень можна виділити три підходи до визначення сутності поняття «фінансова стійкість». Відповідно до першого підходу це поняття розглядається у вузь-

кому сенсі, як один з показників фінансового стану суб'єкта господарювання. Прихильники другого підходу акцентують увагу на важливості показників фінансової стійкості для оцінки перш за все ділової активності та надійності підприємства, які визначають його конкурентоспроможність, виступаючи гарантом ефективної реалізації економічних інтересів, причому як самого підприємства, так і його партнерів. Нарешті, прихильники третього підходу пов'язують фінансову стійкість суб'єкта господарювання з ефективним формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів.

На нашу думку, під фінансовою стійкістю слід розуміти здатність підприємства фінансувати свою діяльність на розширеній основі, протистояти збуренням нестабільного зовнішнього середовища та підтримувати свою платоспроможність за несприятливих обставин.

На фінансову стійкість впливають різні фактори. Існують різноманітні трактування поняття «фактор». У сучасному економічному словнику дається таке тлумачення: «фактор – причина, рушійна сила будь-якого процесу, що визначає його характер або окремі його риси» [9, с. 435]. Як правило, фактори фінансової стійкості найчастіше поділяють на зовнішні та внутрішні.

Машинобудування має стратегічний пріоритет серед галузей промисловості України. Це обумовлюється тим, що завдяки технічним інноваціям воно впливає не тільки на розвиток своїх галузей і виробництв, але й на рівень технічного розвитку підприємств, які задіяні в інших видах економічної діяльності. Це пояснюється тим, що від машинобудування залежать інноваційність, прогресивність, ефективність розвитку сфер виробництва і послуг, оскільки немає підприємств і видів діяльності, які не використовують продукцію машинобудування.

Українське машинобудування перебуває на складному шляху розвитку, про що свідчить статистика (рис. 1). Виробництво продукції машинобудування у 2012–2015 рр. постійно зменшувалося.

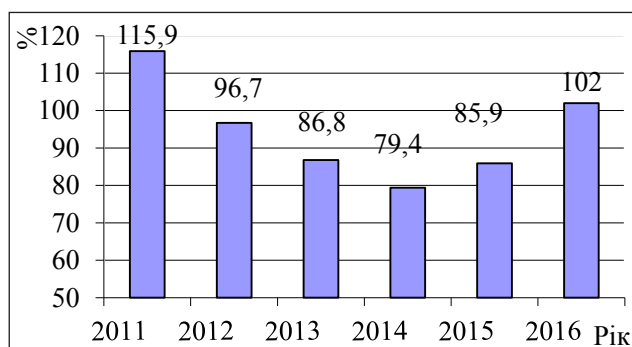

Рис. 1. Індеси продукції машинобудування у 2011–2016 рр.

Джерело: побудовано автором за даними [5]

У 2012 р. воно скоротилося на 3,3%, у 2013 р. – на 13,6%, у 2014 р. – на 20,6%, а у 2015 р. – ще на 14,1%. Згідно з даними Державного комітету статистики частка продукції машинобудування у загальній структурі реалізації продукції промисловості у 2015 р. порівняно з 2011 р. знизилася на 3,6 п. п., а саме з 10,1% до 6,5%. А частка експорту продукції машинобудування у загальній структурі зовнішньої торгівлі України за цей же період знизилася на 4,9 п. п., а саме з 17,0% до 12,1%.

Падіння обсягів виробництва у 2012–2013 рр. обумовлене дією таких чинників: скорочення внутрішнього попиту на машинобудівну продукцію; зростання собівартості виробництва та вартості довгострокових фінансових ресурсів, так необхідних для розвитку виробництв з тривалим циклом; зниження світової інвестиційної активності, що обумовило падіння зовнішнього попиту на продукцію вітчизняної машинобудівної галузі.

У 2014–2015 рр. відбулося прискорення темпів падіння виробництва машинобудівної промисловості. Основними факторами стали військові дії на Сході України та анексія Криму; негативні тенденції в розвитку економіки України; недосконалість податкової та митної політики; реалізація варіанта «жорсткої» грошово-кредитної політики.

У 2016 р. машинобудування адаптувалося до складних умов та показало зростання виробництва продукції на 2,0% завдяки поживленню внутрішнього інвестиційного попиту. Аналіз підвидів машинобудування свідчить про те, що виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції збільшилося на 24,2%, електричного устаткування – на 0,9%, машин та устаткування, не віднесених до інших угруповань, – на 2,3%. Натомість виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів впало на 1,6%. Драйверами поживлення внутрішнього інвестиційного попиту стали збільшення державних закупівель, зокрема продукції військового призначення, розширення виробничих потужностей у реальному секторі, зростання ділової активності загалом. Проте, на жаль, частка продукції машинобудування у загальній структурі реалізації продукції промисловості у 2016 р. знизилася порівняно з попереднім роком на 0,4 п. п., а саме до 6,1%. Частка експорту його продукції у структурі зовнішньої торгівлі скоротилася на 0,6 п. п., а саме до 11,5%.

Проведемо аналіз структури балансу машинобудівних підприємств та показників їх фінансової стійкості. Горизонт охопту складає 2013–2016 рр. (табл. 1, 2).

Протягом 2013–2016 рр. валюта балансу машинобудівних підприємств зростає на 33 190,4 млн. грн. до 214 766,3 млн. грн., або на 18,27%. Така тенденція відображає як розширення діяльності підприємств, так і розвиток інфляційних

Таблиця 1

Структура балансу машинобудівних підприємств України за період з 2013 по 2016 рр.

Стаття	2013 р.		2014 р.		2015 р.		2016 р.		Відхилення 2016 р. до 2013 р., млн. грн.
	млн. грн.	пит. вага, %	млн. грн.	пит. вага, %	млн. грн.	пит. вага, %	млн. грн.	пит. вага, %	
Необоротні активи	66 797,8	36,79	67 284,6	36,02	64 330,6	32,03	65 821,2	30,65	-976,6
Оборотні активи	114 711,1	63,18	119 370,5	63,90	136 446,2	67,94	148 904,3	69,33	34 193,2
Н. а. та г. в.	67	0,03	149	0,08	56	0,03	40,8	0,02	-26,2
Баланс	181 575,9	100	186 804,1	100	200 832,8	100	214 766,3	100	33 190,4
Власний капітал	65 418,8	36,03	42 025,8	22,50	25 602,2	12,75	27 757,6	12,92	-37 661
Довгострокові зобов'язання	31 233	17,20	37 419,8	20,03	38 287,9	19,06	38 404,0	17,89	7 171
Поточні зобов'язання	84 903,5	46,76	107 353,1	57,47	136 941,2	68,19	148 603,6	69,19	63 700,1
Зобов'язання, пов'язані з н. а. та г. в.	20,6	0,01	5,4	0,00	1,5	0,00	1,1	0,00	-19,5
Баланс	181 575,9	100	186 804,1	100	200 832,8	100	214 766,3	100	33 190,4

Примітка: н. а. та г. в. – необоротні активи та групи вибуття

Джерело: розроблено автором за даними [3]

Таблиця 2

Показники фінансової стійкості підприємств за період з 2013 по 2016 рр.

Показники	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	Відхилення 2016 р. (+,-) від:	
					2013 р.	2015 р.
Коефіцієнт фінансової автономії	0,36	0,22	0,13	0,13	-0,23	0
Коефіцієнт фінансового ризику	1,78	3,44	6,84	6,74	4,96	-0,1
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,02	-0,60	-1,51	-1,37	-1,35	0,14
Коефіцієнт фінансового леввериджу	0,48	0,89	1,50	1,38	0,9	-0,12
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,53	0,43	0,32	0,31	-0,22	-0,01

Джерело: розроблено автором за даними [3]

процесів в економіці. Зростанню валюти балансу перш за все сприяла динаміка оборотних активів. Так, їх обсяги збільшилися з 11 471,1 млн. грн. до 148 904,3 млн. грн., або на 29,81%. Відповідно, питома вага оборотних активів у валюті балансу зросла з 63,18% до 69,33%. Натомість вага необоротних активів зменшилася з 36,79% до 30,65%, а їх обсяги скоротилися на 976,6 млн. грн. за рахунок основних засобів.

У структурі пасивів найбільшу частку складають поточні зобов'язання та забезпечення. Їх питома вага у валюті балансу зросла з 46,76% до 69,19%, а обсяги збільшилися на 52 037,7 млн. грн. порівняно з 2013 р. Однак власний капітал зменшився на 37 661 млн. грн., або на 57,56%, що є дуже негативною тенденцією. Це відбулося за рахунок накопичення непокритих збитків. Питома вага власного капіталу у валюті балансу скоротилася з 36,03% до 12,92%. Відповідно, фінансова стійкість підприємств суттєво погіршилася.

З метою компенсації скорочення власного капіталу в стабільних джерелах фінансування діяль-

ності суб'єкти господарювання нарощували довгострокові зобов'язання і забезпечення. Так, останні зросли на 22,96%, досягши 38 404,0 млн. грн. Але повністю компенсувати скорочення власного капіталу довгостроковими зобов'язаннями і забезпеченнями не вдалося.

Необоротні активи та групи вибуття, а також зобов'язання за ними за обсягами є незначними та займають несуттєву частку у валюті балансу підприємств галузі.

Далі розрахуємо та проаналізуємо показники фінансової стійкості машинобудівних підприємств України з використанням коефіцієнтного підходу. Значення коефіцієнта фінансової автономії зменшилося з 0,36 до 0,13. Це свідчить про те, що суб'єкти господарювання стають більш залежними від зовнішніх кредиторів. Слід вказати, що 0,36 не відповідає нормативу 0,5, підприємства були фінансово нестійкими і до кризи. Протягом періоду значення коефіцієнта фінансового ризику зросло з 1,78 до 6,74. Підтверджується висновок щодо зростання залежності підприємств

від зовнішніх інвесторів та кредиторів. Коефіцієнт маневреності власного капіталу має від'ємні значення. Отже, машинобудівні підприємства не мають власного оборотного капіталу. За рахунок власного капіталу фінансуються необоротні активи. Крім того, на фінансування останніх залується позиковий капітал.

Зростання значення коефіцієнта фінансового левериджу з 0,48 до 1,38 характеризує підвищення залежності підприємств від довгострокових зобов'язань. Хоча у 2016 р. ця залежність несуттєво зменшувалась.

Протягом 2013–2016 рр. значення коефіцієнта фінансової стійкості скоротилося на 0,22 і становило 0,31. Тобто частка стабільних джерел фінансування у їх загальному обсязі зменшується, що свідчить про втрачання здатності суб'єктів господарювання підтримувати певний рівень виконання своїх перш за все довгострокових зобов'язань.

Загалом фінансова стійкість машинобудівних підприємств України погіршується, а можливості її поліпшення залишаються під питанням, як і перспективи розвитку галузі. Оскільки російський ринок майже втрачено, нові експортні можливості залишаються досить важкодоступними через наявність певних торговельних обмежень, низьку конкурентоспроможність вітчизняної продукції. Виникає необхідність пошуку та дослідження внутрішніх факторів підвищення фінансової стійкості підприємств.

На нашу думку, слід звернути увагу на багатофакторний регресійний аналіз, який допомагає знайти явний вигляд залежності показника (показ-

ників) фінансової стійкості від факторів, що впливають на його (їх) зміну, а також кількісно оцінити такий вплив.

Так, приймемо коефіцієнт фінансової стійкості за залежну величину (y). На цей показник можуть впливати різні фактори, такі як коефіцієнт покриття x_1 (характеризує здатність підприємства забезпечити свої короткострокові зобов'язання з найбільш легко реалізованої частини активів – оборотних коштів); коефіцієнт оборотності капіталу x_2 (показує інтенсивність використання капіталу, його ділову активність); коефіцієнт мобільності активів x_3 (характеризує загальну структуру активів); рентабельність продукції x_4 (відображає прибутковість господарської діяльності суб'єкта від основної діяльності); коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості x_5 (показує розширення або зниження комерційного кредиту, наданого підприємству); коефіцієнт зносу основних засобів x_6 (відображає технічний стан основних засобів).

Ці показники були розраховані на основі балансів та звітів про фінансові результати шістнадцяти машинобудівних підприємств за 2016 р. (табл. 3).

Перевіримо дані щодо мультиколінеарності, тобто наявності лінійної залежності між пояснювальними змінними (факторами) регресійної моделі. За наявності мультиколінеарності не можна точно визначити значення параметрів. Якщо повна колінеарність приводить до невизначеності значень параметрів, то часткова колінеарність – до нестійкості їх оцінок. Нестійкість виражається в збільшенні статистичної невизначеності (дисперсії оцінок). Це означає, що конкретні

Таблиця 3

Вхідні дані для побудови регресійної моделі фінансової стійкості машинобудівних підприємств

Підприємство	y	x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	x_6
ПАТ «Харківський машинобудівний завод «Світло шахтаря»	0,54	1,84	0,85	5,48	1,14	1,57	0,24
ПАТ «Радомишльський машинобудівний завод»	0,92	0,41	0,04	0,03	0,68	0,78	0,45
ПрАТ «Харківський машинобудівний завод «Плінфа»»	0,87	6,23	0,68	4,13	1,54	4,05	0,79
ПАТ «Монастирищенський машинобудівний завод»	0,54	1,28	1,93	1,44	1,21	2,08	0,67
ПАТ «Золотоніський машинобудівний завод ім. І. Лепса»	0,28	0,85	5,32	1,61	1,27	4,12	0,70
ПАТ «Верхньодніпровський машинобудівний завод»	0,92	9,14	0,94	3,37	1,60	9,08	0,75
ПАТ «Полтавський машинобудівний завод»	0,38	0,59	2,28	0,57	1,27	2,61	0,39
ПАТ «Красилівський машинобудівний завод»	0,19	0,74	1,41	1,52	1,13	2,32	0,58
ПАТ «Карлівський машинобудівний завод»	0,40	1,16	2,91	2,33	1,25	10,89	0,51
ПАТ «Машинобудівний завод «Елем»»	0,10	0,23	7,04	0,26	2,32	4,51	0,69
ПАТ «Дніпровський машинобудівний завод»	0,32	1,18	1,40	4,04	1,14	1,58	0,61
ПАТ «Азовський машинобудівний завод»	0,62	1,16	1,66	0,79	1,08	0,21	0,39
ПАТ «Новокраматорський машинобудівний завод»	0,86	4,42	0,62	1,76	1,47	2,92	0,50
ПАТ «Старокраматорський машинобудівний завод»	0,60	1,60	2,51	1,77	1,22	2,93	0,37
ПАТ «Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес»»	0,48	1,37	3,48	2,44	1,53	1,43	0,68
ПАТ «Коростенський машинобудівний завод»	0,27	1,00	2,90	2,99	1,02	1,44	0,75

Джерело: розраховано автором за даними [10]

Таблиця 4

Матриця коефіцієнтів кореляції

Змінні	y	x ₁	x ₂	x ₃	x ₄	x ₅	x ₆
y	1,000						
x ₁	0,676	1,000					
x ₂	-0,710	-0,415	1,000				
x ₃	0,135	0,449	-0,333	1,000			
x ₄	-0,200	0,282	0,599	-0,036	1,000		
x ₅	0,063	0,459	0,177	0,128	0,383	1,000	
x ₆	-0,109	0,349	0,315	0,085	0,416	0,268	1,000

Таблиця 5

Результати регресійного аналізу

Показники	Коефіцієнти	Стандартна помилка	t-статистика	Нижні 95%	Верхні 95%
Y	0,695	0,169	4,101	0,329	1,061
x ₁	0,088	0,021	4,304	0,044	0,133
x ₆	-0,635	0,305	-2,079	-1,295	-0,025

результати оцінки можуть сильно відрізнятися для різних вибірок, незважаючи на те, що вибірки однорідні. Найбільш поширеним способом виявлення мультиколінеарності є побудова матриці статистики, в якій відображені коефіцієнти кореляції. Незалежні показники, між якими коефіцієнт кореляції перевищує 0,8, розглядають щодо наявності мультиколінеарності.

Мультиколінеарність між вибраними факторами для моделі фінансової стійкості відсутня (табл. 4).

За допомогою інструмента «Аналіз даних» програмного продукту «Ексел» можна отримати результати регресійної статистики, дисперсійного аналізу, а також довірчі інтервали, залишки та графіки підбору лінії регресії.

Остаточні результати регресійного аналізу наведено в табл. 5. Отримано двофакторну модель, для якої коефіцієнт кореляції дорівнює 0,84, коефіцієнт детермінації становить 0,70. Фактичне значення F-критерію Фішера становить 9,23. Високі значення t-статистики мають змінні x₁ (4,304) та x₆ (-2,079). Відповідно, вони залишаються в моделі фінансової стійкості машинобудівних підприємств України. Незалежні змінні x₂, x₃, x₄, x₅ не є значимими.

Довірчі інтервали: $0,044 \leq x_1 \leq 0,133$;
 $-1,295 \leq x_6 \leq -0,025$.

Економетричне рівняння має вигляд:
 $y = 0,695 + 0,088x_1 - 0,635x_6$.

Таким чином, результати аналізу економетричної моделі показують, що для машинобудівних підприємств України змінними, які впливають на показник фінансової стійкості, є коефіцієнти покриття та зносу основних засобів. Разом з поліпшенням ліквідності, тобто зі здатністю підпри-

ємств погашати поточну заборгованість за рахунок наявних оборотних активів, зростає фінансова стійкість суб'єктів господарювання. Збільшення коефіцієнта зносу (отже, зростання фізичного та морального зносу основних засобів) приводить до падіння фінансової стійкості. Слід наголосити на тому, що завдяки відповідній фінансовій політиці керівництво підприємств може контролювати залежну змінну фінансової стійкості і впливати на неї, щоб досягти її бажаного рівня.

Висновки з проведеного дослідження. Під фінансовою стійкістю слід розуміти здатність господарюючого суб'єкта фінансувати свою діяльність на розширеній основі, протистояти збуренням нестабільного зовнішнього середовища та підтримувати свою платоспроможність за несприятливих обставин.

У 2012–2015 рр. виробництво продукції машинобудування в Україні постійно зменшувалося, лише у 2016 р. мало місце незначне зростання. Протягом 2013–2016 рр. валюта балансу підприємств зростає, але її структура погіршується. Скорочуються обсяги необоротних активів та власного капіталу. Значення більшості показників фінансової стійкості демонструють падіння. Машинобудівні підприємства України мають від'ємний власний оборотний капітал, значення коефіцієнтів фінансової автономії та фінансового ризику не відповідають встановленим нормативам.

Результати економетричного моделювання свідчать про суттєвий вплив ліквідності та зносу основних засобів на фінансову стійкість. Машинобудівним підприємствам для підвищення власної стійкості необхідно постійно підтримувати ліквідність на належному рівні та оновлювати основні засоби.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Гапак Н.М., Капштан С.А. Особливості визначення фінансової стійкості підприємства. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка. 2014. Вип. 1 (42). С. 191–196.
2. Гиляровская Л.Т., Вехорева А.А. Анализ и оценка финансовой устойчивости коммерческого предприятия. Санкт-Петербург, 2003. 253 с.
3. Діяльність суб'єктів господарювання у 2011–2016 рр. // Державний комітет статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Елецких С.Я. Анализ теоретических подходов к трактовке сущности понятия «финансовая устойчивость предприятия». Экономика промышленности. 2009. № 1. С. 188–196.
5. Індеси промислової продукції за видами діяльності у 2011–2016 рр. // Державний комітет статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Криштов О.С. Кластерний аналіз фінансової стійкості підприємств торгівлі. Регіональна економіка та управління. 2016. № 1. С. 41–45.
7. Огородников П.О., Перунов В.Б. Биотехнический подход к анализу и прогнозированию финансовой устойчивости предприятия. Экономика региона. 2011. № 2. С. 235–238.
8. Омельченко И.И. Финансово-экономическая стабильность как составная часть организационно-экономической устойчивости предприятий. Вестник машиностроения. 2017. № 4. С. 64–67.
9. Райзберг Б.А., Лозовский Л.Ш., Стародубцева Е.Б. Современный экономический словарь. Москва: ИНФРА-М, 2007. 495 с.
10. Фінансова звітність машинобудівних підприємств за 2016 р. // Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України. URL: www.smida.gov.ua.

REFERENCES:

1. Hapak N.M., Kapshtan S.A. (2014) Osoblyvosti vyznachennia finansovoi stiykosti pidpriemstva [Specifics of determining enterprise' financial stability], Nauk-

ovyj visnyk Uzhhorods'koho universytetu. Seriya Ekonomika, no. 1(42), pp. 191–196 (in Ukrainian).

2. Gilyarovskaya L.T., Vekhoreva A.A. (2003) Analiz i otsenka finansovoy ustoychivosti kommercheskogo predpriyatiya [Analysis and assessment of financial stability of a commercial enterprise]. SPb (in Russian).

3. State Statistics Service of Ukraine (2017), "Business entities in 2011–2016 years", available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (in Ukrainian).

4. Eletsikh S.Ya. (2009) Analiz teoreticheskikh podhodov k traktovke suschnosti ponyatiya «finansovaya ustoychivost predpriyatiya» [Analysis of theoretical approaches to the interpretation of the concept essence of "financial stability of the enterprise"], Ekonomika promyslovosti, no. 1, pp. 188–196 (in Russian).

5. State Statistics Service of Ukraine (2017), "Industrial production indices by activity in 2011–2016 years", available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (in Ukrainian).

6. Kryshlov O.S. (2016) Klasternyy analiz finansovoy stiykosti pidpriyemstv torhivli [Cluster analysis of the financial stability of commercial enterprises], Regional'na ekonomika ta upravlinnya, no. 1, pp. 41–45 (in Ukrainian).

7. Ogorodnikov P.O., Perunov V.B. (2011) Biotechnicheskiy podhod k analizu i prognozirovaniyu finansovoy ustoychivosti predpriyatiya [Biotechnical approach to the analysis and forecasting of enterprise financial stability], Ekonomika regiona, no. 2, pp. 235–238 (in Russian).

8. Omelchenko I.I. (2017) Finansovo-ekonomicheskaya stabilnost kak sostavnaya chast organizatsionno-ekonomicheskoy ustoychivosti predpriyatiy [Financial and economic stability as an integral part of the organizational and economic sustainability of enterprises], Vestnik mashinostroeniya, no. 4, pp. 64–67 (in Russian).

9. Rayzberg B.A., Lozovskiy L.Sh., Starodubtseva E.B. (2007) Sovremennyiy ekonomicheskii slovar [Modern Economic Dictionary]. M.: INFRA-M (in Russian).

10. Agency for Development of Infrastructure of the Stock Market of Ukraine (2017), "Financial statements engineering companies for 2016", available at: www.smida.gov.ua (in Ukrainian).

Netudyhata K.L.Candidate of Economic Science, Associate Professor,
Petro Mohyla Black Sea National University**FINANCIAL STABILITY OF THE UKRAINIAN MACHINE-BUILDING ENTERPRISES
AT THE CURRENT STAGE OF ECONOMIC DEVELOPMENT**

Contemporary transformations in the Ukrainian economy had led to the need for a substantial reorganization of systems and mechanisms of financial management. The importance of ensuring financial stability of enterprises increased significantly, in particular machine-building, as a key factor in their operation and development.

The purpose of the paper is to generalize approaches to the financial stability definition, analysis of its dynamics for machine-building enterprises of Ukraine, identify factors that affect it. The methodological basis of the research is the dialectical method of cognition, methods of induction and deduction, abstraction, statistical and econometric analysis.

Financial stability should be understood as the ability of a business entity to fund its activities on an expanded basis, to withstand the disturbance of an unstable environment and to maintain its solvency in adverse circumstances.

In 2012–2015, the production of machine-building products in Ukraine decreased. Only in 2016 there was a slight increase. During 2013–2016, the balance of the enterprises grew, but its structure was deteriorating. The volumes of non-current assets and equity capital reduced. The values of most indicators of financial sustainability showed a decline. Machine-building enterprises of Ukraine had negative working capital, the values of the coefficients of financial autonomy and financial risk did not meet the established norms. In general, the financial sustainability of machine-building enterprises is deteriorating, and the possibilities for its improvement remain questionable, as well as the prospects for the industry.

The results of econometric modeling indicate a significant effect of liquidity and depreciation of fixed assets on financial stability. Together with the improvement of liquidity, that is, the ability of enterprises to repay current debts at the expense of available current assets, financial stability of economic entities increases. The increase in the coefficient of wear, and hence the growth of physical and moral depreciation of fixed assets, results decline in financial stability. Machine-building enterprises need to maintain liquidity on the appropriate level and update their fixed assets to improve their own stability.